

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS NOKIKANAN METSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUOSINA 2023–2026

Pääasiallinen sisältö

Nokinana (*Fulica atra*) kanta on osoittanut voimakasta vähenemistä 1990-luvulta. Suomessa pesivän nokikanakannan suojelemiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin nokikanan metsästys kolmen vuoden määräajaksi koko maassa.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla varmistaa, että nokikanakantaa ei vaaranneta ja metsästyksen säätely noudattaa kestävän käytön periaatetta. Metsästyksen kieltämisellä ja rajoittamisella määräajaksi on tarkoitus estää Suomen pesimäkantaan sekä Suomen kautta muuttavaan muuhun Luoteis-Euroopan nokikanakantaan kohdistuvaa metsästyspainetta kannan elvyttämiseksi.

1 Nykytila

Nokikanakannan tila ja lajin metsästys

Nokikanan Luoteis-Euroopan talvehtiva kanta on viimeisimmän tiedon mukaan arvioitu olevan 1 200 000 – 1 900 000 yksilöä ja kannan on arvioitu olevan taantuva tai vakaa. Kannankehityssuunnan (engl. *trend*) arvion laatu on myös arvioitu hyväksi (engl. *good*)¹.

EU:n lintudirektiivin vuosien 2013-2018 raportissa Suomessa pesivän kannan kooksi arvioitiin noin 2 000 – 3 600 paria² ja Suomen pesimäkannan taantuneen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. EU:n pesimäkannan (560 000 – 844 000 paria) arvioidaan pysyneen vakaana lyhyellä aikavälillä, mutta taantuneen pitkällä aikavälillä ja olevan taantuvassa tilassa (engl. *Depleted*). EU:n talvehtivan kannan (87 300 – 114 000 lintua) arvioidaan taantuneen lyhyellä aikavälillä, mutta pitkällä aikavälillä pysyneen vakaana ja olevan elinvoimaisessa tilassa.

Kansainvälisesti nokikanaa ei ole arvioitu uhanalaiseksi. Euroopan tasolla laji on luokiteltu elinvoimaiseksi (2020). Kansallisesti nokikana on luokiteltu vuoden 2019 uhanalaisuuden arvioinnissa erittäin uhanalaiseksi³.

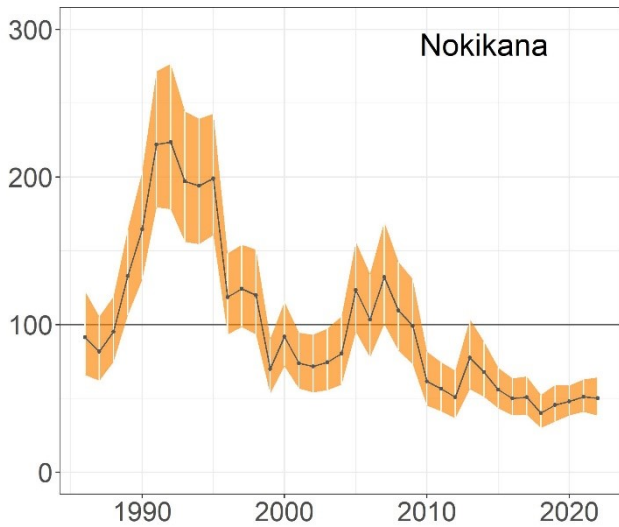
Luonnonvarakeskuksen ja Luonnontieteellisen keskusmuseon vuodesta 1986 vuodesta lähtien tehtyjen vesilintulaskentojen mukaan nokikanan pesivä kanta on 37 vuoden aikana pienentynyt 71 %, ja viimeisen kymmenen vuoden aikana -33 %. Nokikana on taantunut voimakkaasti pitkällä ja lyhyellä aikavälillä, mutta viime vuosina pesivä kanta näyttää olleen vakaa. Parimäärä oli vuonna 2022 edellisvuoden tasolla, 50 % pitkäaikaisen keskiarvon alapuolella.⁴ (Kuva 1).

¹ The Waterbird Populations Portal (WPP) Nokikana (*Fulica atra*) Viitattu 2.6.2023. <http://wpe.wetlands.org/explore/2933/401?conservation=1>

² https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/summary?period=3&subject=Fulica+atra&reported_name=

³ Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkkiä, P., Tiainen J. & Valkama, J. 2019. Linnut. 2019: Julk.: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 263-312. www.ymparisto.fi/punainenlista

⁴ Piha, M., Lindén, A., Lehikoinen, A. & Rajala, T. 2022. Vesilintuseurannan tulokset 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 66/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 19 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-484-5>

Kuva 1. Nokikanan parimäärien suhteellinen muutos (indeksi) vuosina 1986–2022. Lähde: Luonnonvarakeskus

2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä nokikanoja on metsästetty Suomessa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) saalistilaston mukaan keskimäärin 1 500 lintua vuodessa. 2010-luvulla metsästyssaa- lis on arvioitu keskimäärin alle 500 linnuksi. 2010-luvulla saalismäärän arviot saalistilastoissa ovat vuosittain vaihdelleet välillä 0 – 1100. Kolmena vuonna saalistilastokyselyyn ei sattunut mukaan lainkaan nokikanoja saaliiksi saaneita metsästäjiä. Esimerkiksi vuoden 2013 saalistilaston mukaan saalis oli koko maassa 800 ± 800 eli vaihteluväli oli edelleen erittäin suuri. Saalistilaston suuri vaihteluväli osoittaa myös tiedon suurta epä- tarkkuutta.

Vuosi	Saaalis (Luke)	Saaalis ilmoitusvel- vollisuus
2013	800	
2014	400	
2015	1 100	
2016	100	
2017	0	
2018	0	
2019	0	
2020		48
2021		55
2022		29

Taulukko 1. Nokikanasaa- lis Suomessa vuosina 2013-2022. Huom: saalistilastoinnin menetelmä vaihtuu vuo- desta 2020 alkaen lakisääteiseen saalisilmoitukseen. Lähde: Luke (2013-2021)⁵, Suomen riistakeskus (2022).

⁵ https://statdb.luke.fi/PxWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_06%20Kala%20ja%20riista_02%20Rakenne%20ja%20tuo- tanto_16%20Metsastys/5_Mets_saa- lis.px/table/tableViewLayout2/?rxid=8f66d950-b636-45cf-8817-c155b996a7fc

2. Lainsäädäntö

2.1. KV- ja EU-tason lainsäädäntö

Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehty sopimus (AEWA)

Nokikana kuuluu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000), jäljempänä *AEWA-sopimus*, piiriin. AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa 1 on suojeluluokitus nokikanan Luoteis-Euroopan populaatioille: B2c, jonka mukaan säädelty metsästys voidaan sallia.

EU:n lintudirektiivi

Nokikanan metsästystä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Nokikana *Fulica atra* kuuluu lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II A-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon.

Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa A-osassa lueteltuja lajeja saa metsästää koko yhteisön alueella.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

EU:n biodiversiteettistrategian myötä komissio on tehostamassa lintudirektiivin toimeenpanoa merkittävästi. Komissio toteaa, että biodiversiteettistrategian ydin on direktiivien tehokkaampi toimeenpano, joten se uhkaa käynnistää jäsenvaltioita vastaan valvontamenettelyjä, mikäli metsästys sallitaan, vaikka kantojen elvyttämiseksi ei tehdä riittäviä toimenpiteitä.

EU:n komission julkaisi 23.10.2020 ehdotuksen suunnitelmaksi ”Heikentyneessä tilassa olevien metsästettävien lintulajien suojelutilanteen parantaminen”. EU-tasolla taantuneita lajeja ovat mm. jouhisorsa, punasotka, tukkasotka, heinätaavi, haapana, lapasorsa, tukkakoskelo, nokikana ja tavi. Komissio on perustanut vuoden 2022 alussa työryhmän taantuvien lajien elvyttämiseksi. Komissio vetoaa lintudirektiivin 7 artiklan velvoitukseen, että ennen taantuvien lajien metsästyksen sallimista, jäsenvaltion on osoitettava, että metsästys on kestävä. Komissio korostaa lintudirektiivin tulkintaohjeen linjausta, että vähenevän lintulajin metsästys ei voi olla kestävä (juridinen edellytys metsästyksen sallimiselle lintudirektiivin 7 artiklassa), ellei se ole osana toimivaa hoitosuunnitelmaa, joka sisältää myös elinympäristöjen hoidon ja muita tarvittavia toimenpiteitä, joiden yhteisvaikutuksella taantuma lopulta pysähtyy ja kanta kääntyy elpymään.

Komission 7.11.2022 työryhmässä esittelemässä lähestymistavassa⁶ esitetään nokikanan⁷ osalta sitä, että se luokitellaan luokkaan 5: lajeihin, joilla säilyvyys on kriittinen/tärkeä tekijä populaation dynamiikassa ja metsästyksen vaikutusta säilyvyyteen ei tiedetä. Lähestymistavassa on esitetty tällaisille lajeille toimenpiteet sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä lajin metsästystä ei voitaisi sallia, kunnes arviointi on mahdollinen ja sitä varten tietoa tulisi hankkia lisää. Pidemmällä aikavälillä hankitun tiedon perusteella lajin arvioinnin perusteella laji tulisi luokitella joko lajeihin, joilla metsästyksellä on kriittinen/tärkeä rooli säilyvyydessä tai lajeihin, joilla metsästyksellä ei ole kriittinen/tärkeä rooli säilyvyydessä, ja toimia jatkossa luokitusta vastaavalla tavalla. Nokikanaa on metsästetty EU:ssa monissa maissa ja kokonaissaalismäärä on noin 147 000.

2.2. Kansallinen lainsäädäntö

Metsästyslaki ja sen nojalla annetut säädökset

Metsästyslain (615/1993) 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävän käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetyllä vuositaisella yleisellä rauhoitusajalla. Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 16 kohdassa on säädetty metsähanhen yleinen rauhoitusajaksi 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka. Lisäksi metsästyslain 38 §:ssä on säädetty maa- ja metsätalousministeriölle toimivalta kieltää tai rajoittaa metsästys tilapäisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Metsähanhen metsästysaikaa lyhennettiin ensimmäisen kerran vuonna 2010 tuolloin voimassa olleen lainsäädännön mukaisilla riistanhoitopiirin päätöksillä. Vuonna 2011 voimaan tulleessa riistahallintouudistuksessa metsästyslain 38 §:n metsästyskiellon tai -rajoituksen asettamisen toimivalta siirrettiin maa- ja metsätalousministeriölle.

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulevalla lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltä voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltä tulee kumota ennen määräjän päättymistä. Rajoitus tai kieltä voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saaliskiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta, kiellosta tai tunnistemerkistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueella rajoitus tai kieltä koskee.

Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kieltä tai rajoitus ennen määräjän päättymistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Käytännössä alueelliset rajoitukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen

⁶ Approach towards Annex II species not in a secure status. Overview of its implementation. Joseph van der Stegen, Nature Conservation Unit DG Environment. 2nd Meeting of the Task Force of the Recovery of Birds. 7.11.2022

<https://circabc.europa.eu/ui/group/e21159fc-a026-4045-a47f-9ff1a319e1c5/library/9e0cbe4a-ca32-4dfc-8014-6f8f205c7c98/details>

⁷ Review of data on Birds Directive Annex II species with non-Secure status. Version 8 – For the specifications of the contract on the recovery of birds. 26.4.2022. S. 45-47. <https://circabc.europa.eu/ui/group/e21159fc-a026-4045-a47f-9ff1a319e1c5/library/cef209ac-ad6d-487f-b186-a81bd2d2b8c9/details>

vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa metsästyslain muuttamisen yhteydessä.

Saalistilastoinnin tarkentamiseksi metsästysasetuksen 5 a § on säädetty (asetuksen muutos 392/2018), että saaliiksi saadusta nokikanasta on tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskuksen vahvistamalla lomakkeella tai sähköisen palvelun kautta Suomen riistakeskukselle. Saalisilmoitus on tehtävä seitsemän vuorokauden kuluessa eläimen pyydystämisestä. Saalisilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot: 1) metsästäjän nimi ja metsästäjännumero; 2) pyydystettyjen eläinten määrä; 3) pyyntipäivämäärä; 4) kunta, jossa yksilö saatiin saaliiksi. Metsästäjä voisi tehdä saalisilmoituksen helposti sähköisen Oma.riista.fi -verkkopalvelun kautta.

3 Vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategia – työryhmän ehdotus

Maa- ja metsätalousministeriö on 24.5.2022 asettanut riistalintuhauksen ja vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiaa valmistelevan työryhmän (VN/11484/2022). Työryhmän ehdotus vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiaksi valmistui helmikuussa 2023⁸. Työryhmä ehdottaa, että tavoitteeksi asetettaisiin, että nokikanan kannankehitys käännetään selvästi positiiviseksi vuoteen 2030 mennessä. Työryhmän ehdotuksen mukaan nokikanan metsästys olisi perusteltua kieltää kokonaan. Muita keskeisiä toimenpiteitä on heikentyneiden elinympäristöjen parantaminen SOTKA-hankkeen ja Helmi-ohjelman toimenpiteiden mukaisesti: lintuvesien kunnostaminen ja hoito, kosteikkojen perustaminen, pesimärauhan turvaaminen tehokkaalla vieraspetotorjunnalla sekä riittävän laajan levähdysalueverkoston luominen.

4 Metsästyksen kieltäminen metsästysvuosina 2023–2026

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin nokikanan metsästys koko maassa metsästysvuosina 2023–2026. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla varmistaa, että nokikanakantaa ei vaaranneta ja metsästyksen säätely noudattaa kestävästä käytöstä peräytyä. Metsästyksen kieltämisellä ja rajoittamisella määrääjäksi on tarkoitus estää Suomen pesimäkantaan sekä Suomen kautta muuttavaan muuhun Luoteis-Euroopan nokikanakantaan kohdistuvaa metsästyspainetta kannan elvyttämiseksi.

1 § Nokikanan metsästys

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa kiellettäisiin nokikanan metsästys kokonaan 20.8.–31.12. välisenä aikana.

2 § Voimaantulo

Asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädettäisiin asetus tulemaan voimaan elokuussa 2023 kolmen vuoden määräajaksi 31.7.2026 saakka.

5 Esityksen vaikutukset

Esitetty metsästyskielto estäisi nokikanan metsästyksen kokonaan. Rajoittamaton metsästys johtaisi todennäköisesti muutamien satojen nokikanojen metsästämiseen vuosittain. Nokikana on riistalajina hyvin harvalukuinen ja vuotuiset saaliit ovat olleet pieniä, joten yksittäiselle metsästäjälle vaikutus nokikanan metsästyksen määräajaiselle kieltämiselle jää vähäiseksi. Luonnonvarakeskuksen saalistilaston mukaan vuosina 2012-2021

⁸ [https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf?t=1678090937227](https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf?t=1678090937227)

nokikanoja saaliiksi saaneiden metsästäjien määrä on vaihdellut 0-500 metsästäjän välillä. Metsästyksen keskeyttäminen varmistaa, ettei metsästyksellä vaikuta ainakaan kanta vähentävästi, kunnes metsästyksen kestävyys voidaan EU:n puitteissa varmistaa. Metsästyksen kieltäminen parantaa todennäköisyyttä, että kannan väheneminen pysähtyy ja kanta kääntyy kasvuun. Kannankehityksen kääntäminen selvästi positiiviseksi edellyttää kuitenkin sen lisäksi myös SOTKA-hankkeessa aloitettujen merkittävien elinympäristön hoitotoimenpiteiden jatkamista HELMI-ohjelman tavoitteiden mukaisesti vuoteen 2030 asti.

6 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi nokikanan metsähanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuosina 2023–2026. Ehdotus perustuu maa- ja metsätalousministeriön asettaman riistalintuhauksen ja vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategiaa valmistelevan työryhmän ehdotukseen⁹.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, MMM/ruokaosasto, ympäristöministeriö, sisäministeriö, poliisihallitus, rajavartiolaitos, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen ympäristökeskus, Helsingin yliopisto/Metsätieteiden osasto/Wetland Ecology Group, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Metsähallitus, Saamelaiskäräjät, Suomen Metsästäjäliitto ry, Suomen Ammatti-riistanhoitajat ry, Luonnon- ja riistanhoitosäätiö, Suomen Kennelliitto ry:n metsästyskoiratyöryhmä, Metsästysspanielit ry, Suomen Pystykorvajärjestö r.y., Kanakoirakerho ry, Saksanseisojakerho ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitto, BirdLife Suomi ry, WWF Suomi, Luonto-Liitto, Natur och Miljö r.f., Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY ja Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry.

Lausunnoissa todettiin pääosin seuraavaa:

Suomen riistakeskus on järjestänyt riistanhoitoyhdistysten (yhteensä 280 kpl) kuulemista varten 9.6-30.6.2023 välisenä aikana internetkyselyn, jonka kautta riistanhoitoyhdistykset voivat antaa lausuntonsa sähköisesti koskien lausuttavaa asiaa. **Lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 35 riistanhoitoyhdistystä.** Niistä 34 riistanhoitoyhdistystä ei esittänyt huomautettavaa tai kannatti esitystä. Ruoveden riistanhoitoyhdistys vastusti esitystä.

Ympäristöministeriö kannattaa metsästyksen kieltä nokikanan osalta. Nokikana on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi ja vaikka kannan heikkenemisen yhtenä syynä pidetään ilmastonmuutosta, ei lajin taantuman tarkemmat syyt ole vielä selvillä tämänhetkisen tiedon valossa. Edellä mainitun johdosta ja varovaisuusperiaatteen nojalla nokikanan metsästyskielto on perusteltu.

Suomen riistakeskus pitää tarkoituksenmukaisena nokikanan metsästyksen kieltämistä. Suomen riistakeskuksen lausunnon liitteenä on alueellisten riistanneuvostojen lausunnot. Kantaa ottaneista Uudenmaan ja Varsinais-Suomen alueelliset riistanneuvostot kannattivat esitystä.

Luonnonvarakeskus (Luke) tukee vahvasti nokikanan metsästyskieltoa. Vähälukuinen nokikana on taantunut jyrkästi viimeisten vuosikymmenien aikana ja kanta on edelleen n. 50 % tasolla pitkäaikaisesta keskiarvosta. Suomessa laji on määritelty erittäin uhanalaiseksi. Metsästyskielto on vähälukuisen ja taantuneen lajin osalta perusteltua, vaikka taantuman syy ei suurella todennäköisyydellä ole Suomessa tapahtuva vähäinen metsästyks, vaan mm. vesistöjen ja pesimäympäristöjen laadun heikkeneminen ja vieraspetojen runsastuminen. Laji

⁹ [https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+\(1\).pdf?t=1678090937227](https://mmm.fi/documents/1410837/0/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf/75679f17-9e50-7d15-3a17-7fc3f8cd67f3/Vastuullisen+vesilintujen+mets%C3%A4styksen+ja+riistalintuhauksen+strategia_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+ehdotus+(1).pdf?t=1678090937227)

on helppo tuntea ja kiellon noudattamisen pitäisi siten olla helppoa käytännössäkin kaikissa sallituissa metsästysolosuhteissa.

Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS kannattaa lajin metsästyskielto, sillä nokikana on vähentynyt hyvin voimakkaasti 2000-luvulla LUKEn ja Luomuksen seurantojen perusteella (Piha ym. 2022).

Suomen Metsästäjäliitto ry lausuu, että taustamuistion mukaan nokikanakanta on osoittanut voimakasta vähenemistä 1990-luvulta. Suomessa pesivän nokikanakannan suojelemiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin nokikanan metsästys kolmen vuoden määräajaksi koko maassa. Ministeriön mukaan nokikana on riistalajina hyvin harvalukuinen ja vuotuiset saaliit ovat olleet pieniä, joten yksittäiselle metsästäjälle vaikutus nokikanan metsästyksen määräaikaiselle kieltämiselle jää vähäiseksi. Metsästäjäliitto pitää nokikanan määräaikaista rauhoitusta perusteltuna.

Suomen ympäristökeskus Syke toteaa, että nokikanan taantumisen syyt eivät ole tiedossa. Laji kärsii oletettavasti vieraspetojen saalistuksesta muiden vesilintujen lailla. Nokikana kuitenkin hyötyy vesien yleisestä rehevöitymiskehityksestä, mistä monet muut taantuneet vesilinnut ovat kärsineet ja lajin tulisi lisäksi hyötyä ilmastomuutoksesta. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti on tärkeää vaikuttaa metsästyksen aiheuttamaan kuolleisuuteen tilanteessa, jossa kannan taantumisen syyt ovat epäselviä. Nokikanan arvo riistalintuna on vähäinen, eikä saaliiksi saatuja lintuja aina hyödynnetä.

Metsähallitus lausuu, että nokikanan metsästyksen rajoittamista koskeva asetusluonnos on oikeansuuntainen ja kannatettava.

Metsästysspanielit ry lausuu, että hyväksyy esityksen kokeiluluonteisesti vastaavaan tapaan kuin esimerkiksi punasotkan kohdalla. Huomauttaa kuitenkin, että kaikkien näiden lajien kohdalla tulee tällaisten rajoitusten vaikuttavuutta seurata sekä arvioida, jotta tulevaisuudessa toimenpiteet kohdistuvat ensisijaisesti vaikuttavimpiin asioihin. Yhdistyksen jäsenistössä taantuneiden vesilintulajien metsästys on jo itseohjautuvastikin osattu rajoittaa lähes olemattomaksi. Kuitenkin näiden lajien kuuluminen riistalajiluetteloon on henkisesti tärkeä signaali linnustajille ja muistutus siitä, että kannamme edelleen niistä vastuuta mm. ahkeran pienpeto- ja varislintupyyntien muodossa. Meillä on lisäksi varsin optimistiset odotukset laajojen ympäristöhankkeiden (kuten HELMI ja SOTKA) viiveellä tapahtuvasta positiivisesta vaikutuksesta juuri näiden lajien valtakunnalliseen poikastuottoon. Tällaisten akuutisti taantuneiden riistalintujen määräaikaiset metsästyskiellot ovat siis hyväksyttävissä, mutta yleisen hyväksyttävyyden pysyvyys edellyttää vastaavaa talkoohenkeä myös talvehtimisalueilta. Toistaiseksi taantuneita vesilintujamme näkyy varsin runsainakin saaliina sosiaalisessa mediassa Länsi-Euroopassa ja toivomme että tavoitteet kansainvälisestä yhteistyöstä etenevät Pohjois-Amerikan mallin suuntaan ja tulevaisuudessa sillä taattaisiin mahdollisuudet jatkaa kaikkien nykyisten riistavesilintujemme metsästystä sekä meillä, että niiden talvehtimisalueilla – kokonaisuutena tietysti kestävyuden ehdoin.

Suomen Ammattiriistanhoitajat ry lausuu, että luonnos on pääosin linjassa työryhmän jäsentemme esittämissä ajatuksissa aiemmin kokoontuneen Vesilintutyöryhmän kokouksissa, eikä siihen ole huomautettavaa.

Suomen Luonnonsuojeluliitto ry kannattaa esitystä, mutta esittää myös lajin poistamista metsästyslaista kokonaan. Laji on uhanalainen ja sen saaliit pienet.

Birdlife Suomi ry lausuu, että erittäin uhanalaisen nokikanan metsästyksen kieltäminen on tarpeellinen toimenpide. Kehottaa ministeriötä valmistelemaan myös nokikanan pysyvää rauhoittamista eli sen poistamista metsästyslain 5 §:ssä luetelluista riistalinnuista. Nokikana on helposti tunnettava laji, joka ei ole ollut Suomessa koskaan suosittu riistalintu, eikä sen pysyvällä rauhoittamisella ole täten myöskään riistataloudellista merkitystä.

Luonnon- ja riistanhoitosäätiö puoltaa vesilintujen hämärämetsästyksen kieltoa ja taantuvien vesilintujen eteen tehtäviä toimia. Mikäli taantuvan lajin kanta palautuu, voidaan metsästyskielto kumota.

SEY Suomen eläinsuojelu tukee ehdotusta nokikanan metsästyksen kieltämisestä esityksen mukaisesti.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry pitää ministeriön esitystä nokikanan metsästyksen kieltämisestä perusteltuna ja tarpeellisenä. Liiton näkemys on, että laji tulisi rauhoittaa valtioneuvoston asetuksella toistaiseksi tai siirtää kokonaan pois metsästettävistä riistalajeista, sillä ei ole odotettavissa, että kanta elpyisi nopeasti.

MMM/ruokaosastolla, Sisäministeriöllä, Poliisihallituksella, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:llä, Kanakoirakerho – Hönhundssektionen ry:llä, Saksanseisojakerho ry:llä ei ole lausuttavaa.

7 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 20.8.2023 ja se olisi voimassa 31 päivään heinäkuuta 2026 asti.